

VĚSTNÍK

Praha 27. listopadu 2013

Ročník VI., Číslo 11

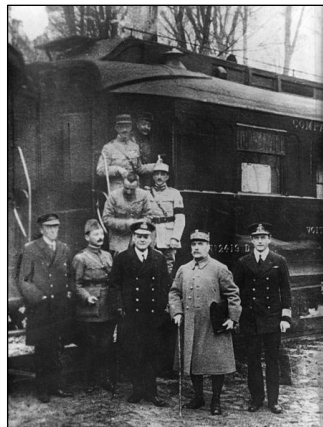
VÝROČÍ

Na troskách staleté monarchie se začal před 95 roky obnovovat starodávný stát. Země koruny České, ke kterým se připojilo Martinskou deklarací i Slovensko a později ještě Podkarpatská Rus, ale nevěděly jakou cestou se vydat. Obnovit království nebo zvolit novou do té doby neznámou cestu. Vůdcové národa, tedy Národní výbor přijal 13. listopadu 1918 prozatímní ústavu, podle které se o den později ustavilo Revoluční národní shromáždění. To také 14. listopadu 1918 zvolilo za hlavu státu Tomáše Garrigue Masaryka. Ten byl zvolen jako prezident, přestože forma republiky nebyla ještě jednoznačná, vše nasvědčovalo tomu, že dosavadní označení Československý stát se změní na republiku. Během dalších měsíců a let, se tento tvar prosadil a stál na solidních základech. Smlouva zvaná Saint-Germainská ze září 1919 připojovala Podkarpatskou Rus. Vícestanné jednání pařížské mírové konference skončilo v lednu 1920 podpisy všech dohod o novém uspořádání Evropy, náhradách, míru apod. V době vzniku Československa, ale ještě probíhaly boje na západní frontě a teprve v pondělí 11. listopadu 1918 uzavřelo Německo příměří, kterým 1. světová válka skončila. V tento památný den se začal už v roce 1919 slavit Den válečných veteránů. Symbolem dne se stal červený květ vličního máku. Původ symbolu vychází z básně, kterou napsal v roce 1915 John McCrae, kanadský lékař, který sloužil u belgického města Ypres. Město Ypres nebo též Ypry se do dějin zapsalo už ve středověku jako známé středisko obchodu sukrem. Změna přišla ve čtvrtek 22. dubna 1915, kdy Němci nasadili do boje tzv. hořčičný plyn. Ten byl objeven v roce 1860, ale až v roce 1915 ho němečtí vědci upravili pro bojové účely.

Tento Dichlorethylthioether se vžil pod názvem Yperit, podle místa svého prvního použití. Od té doby byl použit mnohokrát nejen Němci. V roce 1919 ho využila Velká Británie v boji proti Rudé armádě, Francie se Španělskem v Maroku v roce 1922, SSSR proti Číně v roce 1930, Itálie proti Habeš v roce 1935 atd. Naposledy Súdán při občanské válce v letech 1995-1997.

Lidstvo se asi ze svých chyb nepoučí a dokud bude existovat, zvolí prostředky ke své cílené likvidaci. Pokud ne fyzické, tak přinejmenším morální. Takové, které zvolila americká strana ve špehování svých přátel. Jak se pak, ale postupuje vůči nepřítelům?

Praha, 27. listopadu 2013

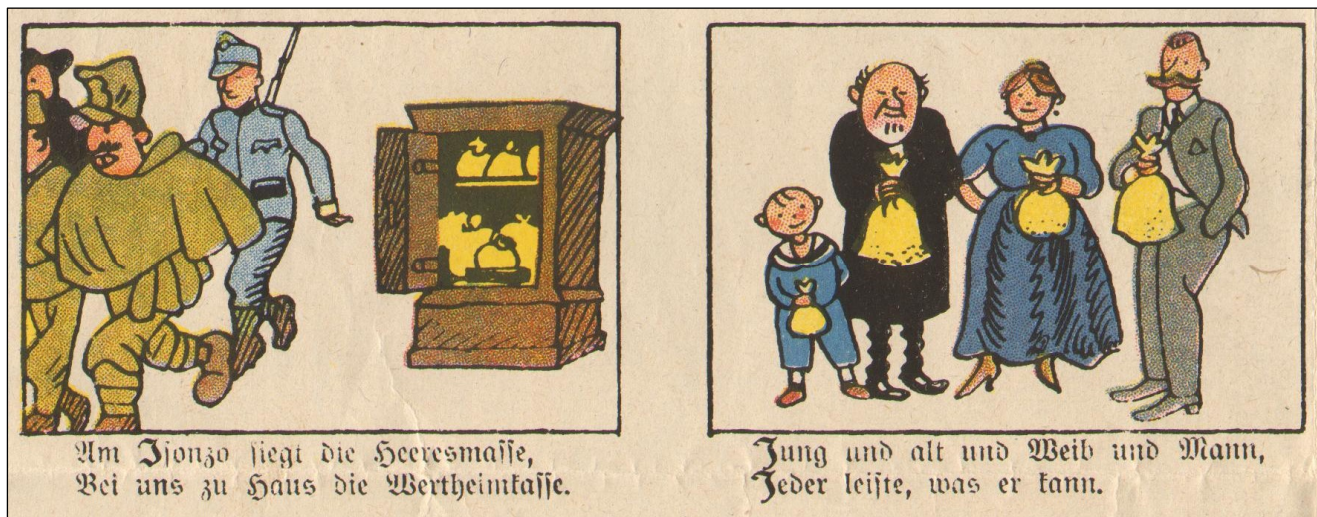

Nahore - květ vličního máku, symbol dne veteránů

Uprostřed - Obraz podepsání příměří 1918 pochází z Beaverbrookovy sbírky válečného umění, Kanada
Delegace v čele s maršálem Fochem u vagonu v Compiègne patřící firmě Compagnie Internationale des Wagons-Lits provozující slavný Orient Express. Celý vagon jsme reprodukovali v muzejním věstníku č.11/2011 na pohledu z našich sbírek.

V úterý 28. července 1914 vyhlásilo Rakousko-Uhersko Srbsku válku. Na základě uzavřených dohod začala série událostí, která zatahla většinu evropských zemí do konfliktu, později nazvaného 1. světová válka. Válka znamenala pro každou z bojujících stran nejen obrovské lidské a materiální škody, ale zejména obrovskou potřebu financovat válečné operace. K tomu účelu se otevřela státní pokladny a začalo vydávání válečných půjček. Ani Rakousko-Uhersko nezůstalo pozadu a už 1. listopadu 1914 vydává první z osmi válečných půjček. V průběhu války bylo vydáno nespočet propagačních materiálů, které měly přesvědčit obyvatele, aby podporovali válečné úsilí a kupovali válečné dluhopisy. V našich sbírkových fondech máme několik plakátů a tiskovin s těmito podpůrnými akcemi a jeden z nich obsahuje abecedu válečných půjček. Na každé písmeno německé abecedy připadá jeden obrázek. Pokračujeme v našem seriálu, který připomene přesně za 8 měsíců sté výročí této události. Dnes najdete pro sestavení plakátu válečné abecedy písmena I a J.

I – Na Isonze vyhrává armáda silou, u nás doma kasami (trezory)

J – Mladí a staří, žena i muž, každý platí co jen může

Něco málo na vysvětlenou. Isonzo nebol-li Soča je řeka ve Slovinsku a Itálii. U města Gorica je hraniční řekou. V letech 1915-1917 zde probíhaly těžké boje italské fronty mezi italským a německým vojskem. Celkem zde bylo 12 bitev. Italům se po celou dobu nepodařilo prolomit obranu rakouské armády i díky jednotkám z Českých zemí. Po ofenzivě 24. října 1917 se za pomoci německých posil podařilo prolomit frontu a zatlačit italské vojsko až k Piavě. Nedobytné pokladny firmy Wertheim, založené v roce 1852 ve Vídni byly vždy prvotřídními pokladnami, které získávaly renomé po celém světě.

Každý rým v celé abecedě směřoval k podpoře upisování válečných půjček. S průběhem války bylo třeba stále víc a víc peněz na válečné účely a tak pomáhala každá příležitost, kdy se dalo lidem připomenout téma úspor a upisování válečných půjček, který zněl z každého verše. Plakát doporučoval nedávat peníze do bank, ale upisovat raději válečné půjčky.

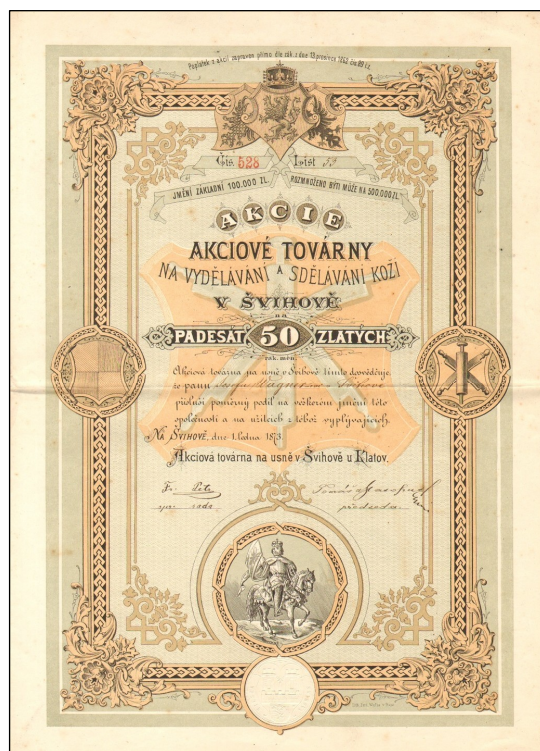
NOVINKY

Blíží se konec roku a je tak opět na čase ukázat několik letošních přírůstků. Do sbírek našeho muzea se nám podařilo po dlouhých letech získat velmi vzácnou českou akcii a to Akciovou továrnu na vydělávání koží ve Švihově u Klatov z roku 1873. Již dvakrát nám tato unikátní akcie utekla, až na potřetí se jí podařilo po šesti letech v aukci konečně získat. Doposud byla ve sbírkách zařazena jen jako kopie v oddílu B, ale nyní byla zapsána v hlavní sbírce A.

Sama existence společnosti netrvala dlouho a továrna zkrachovala krátce po krachu vídeňské burzy a v následném období likvidovala. Kapitál továrny byl na tehdejší dobu poměrně nízký a neobvyklá je rovněž nominální hodnota, která činí pouhých 50 zlatých. Z toho sice plyne, že bylo vydáno celých 2.000 kusů, ale většina z nich zřejmě nebyla vůbec upsána a vydána do oběhu. O to cennější je živá, vydaná akcie, navíc v poměrně slušném stavu, jen s několika drobnými flíčky stárí a jedním vodorovným přehybem.

Co doposud chybí v našich sbírkách je např. dopisní papír, ale hlavně fotografie této továrny. Snad se časem podaří sehnat i tyto dokumenty a studiem dochovaných archivních materiálů by mohl vzniknout článek o této firmě. Prozatím tedy toto téma odložíme než se podaří shromáždit potřebné informace k existenci této společnosti.

Druhým novým přírůstkem, který byl doposud rovněž veden ve sbírce B je podílový list Lidové banky v Praze. Tato banka, tedy vlastně družstvo vydalo několik druhů podílů. Založena byla v roce 1900 a sídlila v dolní části Václavského náměstí v Praze. Sborník z roku

A2323 – Akcie továrny na usně ve Švihově, 1. 1. 1873

A2324 – Podílový list Lidové banky v Praze na 200 K z 22. 12. 1909

A2329 – Podílový list Českého domu ve Vídni na 100 K z 6. 5. 1910

1924 uvádí kapitál 175.650 Kč rozdělený na 899 podílů po 150 Kč a 204 podílů po 200 Kč. Vzhledem k tomu, že podíl, který máme má číslo 2066, muselo v letech 1909 až 1924 dojít k nějaké redukci kapitálu, který však literatura neuvádí. Máme tak další důvod k hledání informací i druhého nominálu podílů, který doposud není vůbec znám. Tento získaný kus je však ještě o něco vzácnější než běžné podíly. Vystaven byl na jméno Jaroslava Kvapila, vrchního režiséra Národního divadla v Praze. Tuto osobnost snad není třeba více popisovat, neboť patří k předním osobnostem českého divadla.

Nejen získávání originálů na místo reprodukcí se daří. Během uplynulých měsíců se podařilo získat i několik zcela nových kusů, které jsme ani v kopiích neevidovali. Jednou z takových novinek je i podílový list Českého domu ve Vídni vydaný v roce 1910 na 100 K. Toto družstvo vydalo několik typů podílů a v této dekorativní podobě jsme doposud evidovali kusy na 20 K a v kopii na 200 K. Nově tak máme ještě podíl na 100 K. Toto družstvo je opět jedním z adeptů na článek do věstníku. přestože jde vlastně o Vídeň, je to atypické družstvo Čechů žijících ve Vídni. Družstvo vlastnilo spolkový dům, který byl využíván pro různé společenské události a postupně se z něj stal hotel. Vlastně je jím dodnes, byť již není v majetku družstva. Od roku 1910, kdy družstvo hotel získalo se jmenuje Hotel Post a v jeho místnostech pobýval např. Leoš Janáček při své vídeňské premiéře Její pastorkyně. V roce 1929 se v hotelu konal Světový židovský kongres. Hotel přešel v roce 1942 do jiných rukou, ale funguje dodnes.

Zajímavostí v našich sbírkách je členská knížka podílů (exponát U0019) právě z roku 1929, kdy jsou podíly vydány již na rakouské šilinky. Družstvo zůstalo tedy ve Vídni a mělo by být považováno za rakouské, přesto je tato anomálie vedena pod českými papíry.

Poslední dnes zveřejněnou novinkou je svým vzhledem, klasická předválečná akcie vydaná v dubnu 1938. Již má normalizovaný formát A4. Jde o akcii firmy Brodecké impregnační a chemické závody akc. spol. v Praze. Sám název napovídá, že nejde o pražskou firmu, ale že továrna leží v Brodce u Přerova. Firma převzala továrnu Fr. Chrastiny na impregnaci dřeva a výrobu laků, barev a nátěrů proti korozi Antikrustin. Celý areál měl přes 90.000 m² a k založení akciovky došlo 20. srpna 1937 s kapitálem 3.000.000 Kč rozděleným na 7.500 akcií po 200 Kč. Šlo o převod z rukou jednotlivce na firmu, jako předzvěst mající zabránit pozdější arizaci. Takto se podařilo uchránit několik desítek firem před násilným převzetím Němci, často však velmi riskantním.

A2334 – Akcie chemické továrny v Brodce na 400 Kč vydaná 1. 4. 1938

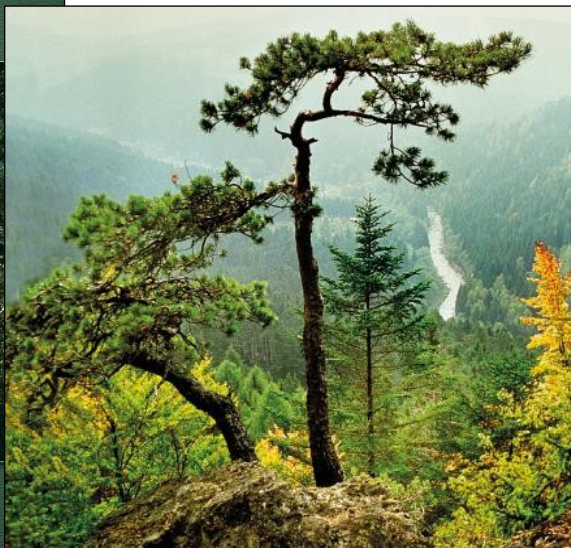
ŠUMAVSKÁ LEDOVCOVÁ JEZERA, KARY, STRŽE A VODOPÁDY

Ivo Svoboda

DAS
MEDIA

DAS
MEDIA

Šumavou
vrcholy
i údolími

Durch Berg
und Tal
Böhmerwald

IVO SVOBODA

DAS MEDIA, a.s. vydává pro všechny milovníky přírody knihy z edice „Šumava“. Autorem je Ivo Svoboda, který působil na Šumavě jako lesní inženýr a má tak nejen bohaté odborné znalosti, ale zejména svůj rozsáhlý fotoarchiv a dokumentaci.

Zatím posledním počinem je obrazová publikace „Šumavou vrcholy i údolími“, která je svým rozsahem i zpracováním zcela unikátní a potěší každého, kdo ocení krásy přírody a celého regionu.

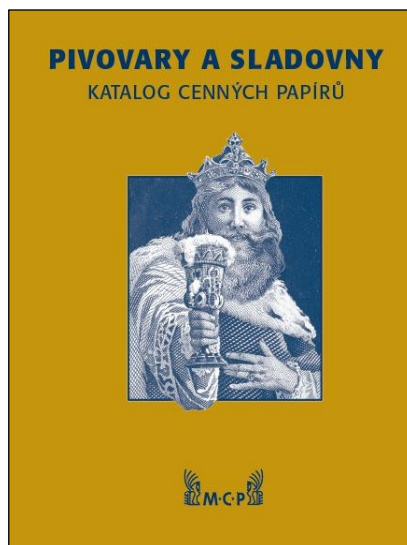
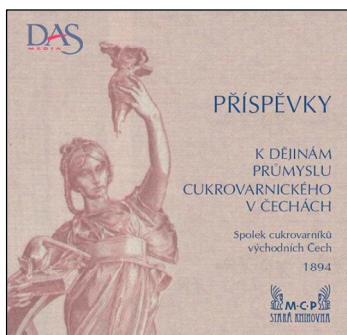
V edici MCP vydávané ve spolupráci s Muzeem cenných papírů vyšly zatím dva tituly a to katalog cenných papírů z oboru pivovarů a sladoven a příspěvky k dějinám průmyslu cukrovarnického ve východních Čechách, 1894.

Všechny tituly najdete v knihkupectvích po celé ČR a nebo si je můžete objednat na naší adrese.

DAS MEDIA, a.s.
Pod Vilami 13
140 00 Praha 4 - Nusle

media@das-mcp.cz

www.das-mcp.cz

 M·C·P
MUZEUM CENNÝCH PAPIRŮ
NADAČNÍ FOND

NADAČNÍ KONTO

369 000 369 / 2010

Fio banka, a.s.

Muzeum cenných papírů, nadační fond, Pod Vilami 1038/13, 140 00 Praha 4 - Nusle, IČ 28 42 98 93, fond zapsán v nadačním rejstříku MS v Praze N697. Věstník je vydáván měsíčně jako zpravodaj o činnosti fondu a jeho sbírkách. Je šířen prostřednictvím webových stránek muzea za pomoci DAS MEDIA, a. s. Nevyžádané rukopisy se nevracejí. Šíření všech reprodukcí i textů bez dalšího souhlasu MCP je zakázáno a podléhá autorskému a reprodukčnímu právu.